خەلققە بولغان مېھىر ـ مۇھەببەتنى چىڭ ساقلاپ، يېڭى دەۋردىكى ئۇزۇن سەپەرنى ياخشى مېڭىش

(بېشى 1 ـ بەتتە)

كۆرگەزمە ئىشكاپىغا دېڭ يىغچاۋ قاتارلىق پېشقەدەم يولداشلار باشقىلارغا ھاۋالە قىلىپ شۇ جىيىشيۇغا يەتكۈزۈپ بەرگەن بىر يېڭى يوتقان تىزىپ قويۇلغانىدى. يوتقان كەنتكە يەتكۈزۈلگەندە، شۇ جىيىشيۇ ماينىڭ قازا قىلغىنىغا ئۇزاق بولمىغانىدى.

باش شۇجى شى جىنپىڭ تەپسىلي كۆردى.

«ئىبرىم يوتقان» ھىكايىسى پارتىيەمىزنىڭ ئەسلىي مەقسىتىگە ۋەكىللىك قىلغان بولۇپ، پارتىيەنىڭ خەلقنى كۆزلەش خىسلىتى نامايان قىلىنغان.» باش شۇجى چوڭقۇر تەسىرلەنگەن ھالدا مۇنداق دېدى: «قىزىل ئارمىيەنىڭ يېمەك ـ ئىچمىكى، كىيىم ـ كېچىكى ئۆزىگە يېتىشمەيۋاتقان، ھايات ـ ماماتقا مۇناسىۋەتلىك ئەھۋالدىمۇ، قەلبىدە يەنىلا پۇقرالارنىڭ ھال ـ ئەھۋالىنى ئويلىغان. ھەربىر ئىش ـ ھەربىرىتكە چىن ھېسسىيات سىڭگەن! بىزنىڭ ئارمىيەمىز خەلقنىڭ قوشۇنى، بىز كومۇنىستلار بىلەن پۇقرالارنىڭ ھېسسىياتى بىر يوتقانىنى ئورتاق ئىشلىتىش ھېسسىياتىدۇر».

باش شۇجى شى جىنپىڭ مەخسۇس شۇ جىيىشيۇنىڭ نەۋرىسى جۇ شياۋخۇڭنىڭ ئۆيىگە كېلىپ يوقلىدى.

بۇ، يىپىيېڭى ئۇچ قەۋەتلىك كىچىك ئىمارەت بولۇپ، ئىشىك بېشىغا «شاجوۋ يەرلىك قورۇملىرى ئاشخانىسى» دېگەن ۋىۋىسكا ئېسىلغانىدى.

«باش شۇجى، بۇ بىرنەچچە يىلدا بىزنىڭ شاجوۋدىكى ئۆزگىرىش ھەققەتەن ئالەمشۇمۇل ئۆزگىرىش بولدى.» باش شۇجىنى مېھمانخاندا ئولتۇرۇشقا تەكلىپ قىلىپ، جۇ شياۋخۇڭ ئائىلىسىنىڭ بەختلىك تۇرمۇشىنى سۆزلەشكە باشلىدى:

ئۇ شاجوۋ مەنزىرە رايونىغا تايىنىپ دېھقانلار ئاۋامگاھى ئاچقان بولۇپ، ئائىلىسىنىڭ يەرلىك قورۇملار ئاشخانىسىنى خوتۇنى باشقۇرۇۋېتىپتۇ، ھەر كۈنى ئىككى ـ ئۈچ جوزىلىق مېھمان كېلىدىكەن؛ ئۆزى ۋە قىزى مەنزىرە رايونىدا ئىشلەيدىغان بولۇپ، ھەممىسىنىڭ مۇقىم كىرىمى بار ئىكەن؛ ئائىلىسى يەنە ئۈچ مو يەردە مېۋىلىك دەرەخ ئۆستۈرۈپتۇ... كۈنلىرى بارغانسېرى ياخشى ئۆتۈۋېتىپتۇ!

«ئىلگىرى قىزىل ئارمىيە بىزگە يېرىم يوتقان بەرگەندى، ھازىر پارتىيە بىزگە بەختلىك كۈن ئاتا قىلدى.» ئاددىي سۆزلەر سەممىي يۈرەك ساداسىنى ئىپادىلەپ تۇراتتى.

«سىلەرنىڭ ياخشى كۈن كەچۈرۈۋاتقانلىقىڭلارنى كۆرۈپ، ئىنتايىن خۇشال بولدۇم. قىزىل ئارمىيەنىڭ ئۈچ ئايال جەڭچىسىنىڭ روھىمۇ خاتىرجەم بولىدىغان بولدى.» بەختلىك بىر ئائىلە كىشىلىرىگە قاراپ، باش شۇجى مۇنداق دېدى: «ئائىلەڭلەردىكى ئۆزگىرىش شۇنداق بىر داۋلىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇكى، كومۇنىستلار باشتىن ـ ئاخىر خەلق ئۈچۈن مۇلازىمەت قىلىشتا چىڭ تۇرۇپ كەلدى، ۋەدە بەرگەن ئىكەن چوقۇم ئەمەلگە ئاشۇرۇش كېرەك. جۇڭگو خەلقىنى قەد كۆتۈرگۈزۈپ ئازادلىققا ئېرىشتۈردۇق، ھاللىق سەۋىيەگە، بەخت يولىغا ماڭغۇزدۇق، بىز دېگىنىمىزنى قىلدۇق، چوقۇم قەتئىي تەۋرەنمەي داۋاملىق ماڭمىز، پارتىيەنىڭ قەسىمى ۋە ۋەدىسىنى ئەمەلدە كۆرسىتىمىز».

تۈيۈقسىز ياغقان يامغۇر ئەمدىلا توختىغانىدى، شاجوۋ كەنتىدە يېپىيېڭى قاتار ـ قاتار دېھقان ئۆيلىرى كۆزگە تاشلىنىپ تۇراتتى، يىراقتىكى يېشىل تاغلار بۇلۇتلۇق تۇمان بىلەن قاپلانغانىدى.

2018 ـ يىلى شاجوۋ ياۋزۇ كەنتى پۈتۈن گەۋدە بويىچە نامراتلىقتىن قۇتۇلدى، 2019 ـ يىلى كەنت ئاھالىلىرىنىڭ ئوتتۇرىچە كىرىمى 13 مىڭ 840 يۈەنگە يەتتى. قىزىل ساياھەت، يېشىل تاغ ـ دەريالار، خاس كەسپلەر بۇ جايدا خاتىرجەم ياشايدىغان بىر گۈزەل مەنزىرە شەكلىلەندۈردى.

قىزىل گېن يەنىلا سۈزۈك سۇ، يېشىل تاغلار ئارىسىدا ئەۋلادمۇئەۋلاد تارقالدى.

ۋېنمىڭ ياۋزۇ يېزىلىق 1 ـ باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ 4 ـ يىللىق سىنىپىغا كىرگىنىمىزدە، بالىلار سىنىپ مۇدىرىنىڭ يېتەكچىلىكىدە قىزىل ئارمىيەنىڭ شياڭجياڭ دەرياسىدا قانلىق جەڭ قىلغانلىق ھېكايىسىنى قايتا ئەسلەۋاتقان ئىكەن. دوسكىغا «ئۇزۇن سەپەر ھېكايىسىنى سۆزلەپ، دەۋر يېڭى كىشىلىرىدىن بولايلى» دەپ يېزىلغانىدى.

«ساۋاقداشلار، سىلەر ئۇزۇن سەپەرگە ئائىت يەنە قانداق ھېكايىلەرنى بىلىسىلەر، شى جىنپىڭ بۇ ۋاقىتلار بىلەن تەڭ بەھرىمەن بولىسىلار بولامدۇ؟» ئوقۇتقۇچىنىڭ سۆزى ئاخىرلىشىشىغلا، كىچىك قوللار بەس ـ بەستە كۆتۈرۈلدى.

«ئىبرىم يوتقان» «ئوتلاقتا كېچىدە يول يۈرۈش» «قىزىل ئارمىيە ئايىغى» «ئابدە»...

«ئابدە دېگەن قانداق ھېكايە؟» دەپ سوردى باش شۇجى.

«قىزىل ئارمىيە ھەربىي يۈرۈش قىلىش سەپىردە، جياڭجۈن بىر پىشقەدەم جەڭچىنىڭ توغلاپ كەتكەنلىكىنى، پىشقەدەم جەڭچىنىڭ كىيىملىرىنىڭ يېلىنىڭ ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ، جياڭجۈن ھەربىي لاۋازىمەت باشقارمىسىنىڭ باشلىقىنى ئىزدەپ بېرىپ نېمىشقا ئۇنىڭغا پاختىلىق چاپان تارقاتمىغانلىقىنى سوراقچى بولدى، بىر جەڭچى جياڭجۈنگە پىشقەدەم جەڭچىنىڭ دەل ھەربىي لاۋازىمەت باشقارمىسىنىڭ باشلىقى ئىكەنلىكىنى ئېيتتى. جياڭجۈن بۇنى ئاڭلاپ پىشقەدەم جەڭچىگە ھۆرمەت بىلەن ھەربىيچە سالام بەردى...» بىر ئوغۇل ساۋاقداش ئورنىدىن تۇرۇپ جاۋاب بەردى.

«ياخشى سۆزلىدىڭىز! ياخشى سۆزلىدىڭىز!» باش شۇجى ئارقا ـ ئارقىدىن ماختىدى.

بالىلارنىڭ سەبىي ھەم نۇرلۇق كۆزلىرىگە قاراپ، باش شۇجى شى جىنپىڭ تولۇپ تاشقان چوڭقۇر ھېسسىيات بىلەن مۇنداق دېدى: «قىزىل گېن سىلەرنىڭ جىسمىڭلاردا نامايان بوپتۇ. ئىنقلاب ئىشلىرىنى ئەۋلادمۇئەۋلاد داۋاملاشتۇرۇش كېرەك. ساۋاقداشلار ئىنقلابىي ھېكايىلەرنى ياخشى ئۆگىنىپ، ئەستە چىڭ ساقلاڭلار، شۇنىڭ بىلەن بىللە، زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىغا دائىر بىلىم ۋە ماھارەتنىمۇ ياخشى ئىگىلەپ، تىرىشچان سوتسىيالىزمنىڭ قۇرغۇچىلىرى ۋە ئىزباسارلىرىدىن بولۇڭلار. سىلەر ھازىر كىچىك كۆچەتلەر، كەلگۈسىدە ھامان بىر كۈنى ئۆسۈپ جۇگخۇا مىللىتىنىڭ كۆككە تاقاشقان چوڭ دەرەخلىرىگە ئايلىنىسىلەر».

كەنتتىن ئايرىلىدىغان چاغدا، بۇلۇتلار تارقىلىپ كۈن چىقىپ، شەپەق نۇرى چېچىلغانىدى، كۆكتە ھەسەن ـ ھۈسەن پەيدا بولغان بولۇپ، مەيدان ئۇزاتقىلى چىققان كىشىلەر توپى بىلەن لىق تولغانىدى.

باش شۇجى يۈرتداشلارغا مۇنداق دېدى: «كومۇنىستلار ئۆزىنىڭ بىر يوتقىنى بولسا يېرىمىنى پۇقرالارغا كېسىپ بېرىدۇ، بۇ ھەرگىز شوئار ئەمەس، ئۆزىنى كۆرسەتكەنلىك ئەمەس، بىز مۇشۇنداق قىلدۇق. ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇ قەسەمگە بىز ئىزچىل ۋاربىسلىق قىلىپ كەلدۇق. دەل مۇشۇنداق بولغاچقا، پۇقرالار كومۇنىستىك پارتىيەنى ئۆزىنىڭ پارتىيەسى، پۇقرالارنىڭ پارتىيەسى دەپ قارايدۇ».

«كومۇنىستىك پارتىيەنىڭ بىر ئەزاسى بولۇش سۈپىتىم بىلەن، مەن ئۇزلۇكسىز تۇردە تەربىيەلىنىپ، تاۋلىنىپ، ئۆز ۋەزىپە ـ مەسئۇلىيىتىمنى ياخشى ئادا قىلىپ، 1 مىليارد 400 مىليون جۇڭگو خەلقى بىلەن بىللە، 90 مىليوندىن ئارتۇق پارتىيە ئەزاسى بىلەن بىللە، دۆلىتىمىزنى تېخىمۇ ياخشى قۇرۇپ، پۇقرالىرىمىزنىڭ تۇرمۇشىنى تېخىمۇ خۇشال، تېخىمۇ بەختلىك قىلىمەن!»

خەلقتىن ئەقىل سوراش

«14 ـ بەش يىل» مەزگىلىدىكى ئىقتىساد، جەمئىيەت تەرەققىياتىنى پىلانلاش باش شۇجى شى جىنپىڭنىڭ بۇ قېتىمقى خۇنەن سەپىرىنىڭ بىر مۇھىم نۇقتىسى.

بۇنىڭدىن ئىلگىرى، باش شۇجى بېيجىڭدا بىر قاتار سۆھبەت يىغىنلىرىنى رىياسەتچىلىك قىلىپ ئېچىپ، ئايرىم ـ ئايرىم ھالدا كارخانىچىلار، دېموكراتىك پارتىيە ـ گۇرۇھلاردىكى زاتلار، ئىقتىساد، جەمئىيەت ساھەسىدىكى مۇتەخەسىسلەر، ئالىملار قاتارلىقلاردىن كەڭ كۆلەمدە پىكىر ۋە تەكلىپ ئالدى. بۇ قېتىم، ئۇ نەزەرىنى ئاساسىي قاتلامدىكى كادىرلار، ئاممىا ۋەكىللىرىگە قاراتتى.

«خەلق ئاممىسىنىڭ گۈزەل تۇرمۇشقا بولغان ئېھتىياجىنى ئۇزلۇكسىز قاندۇرۇش ئۈچۈن، بىز ئۇزلۇكسىز تۇردە يېڭى باسقۇچ خاراكتېرلىك نىشان تۈزۈپ، قەدەمدە بىر ئىز قالدۇرۇپ، توغرا يولنى بويلاپ ئالغا قاراپ مېڭىشىمىز كېرەك. توغرا يول نەدىن كېلىدۇ؟ ئاممىا ئارىسىدىن كېلىدۇ. بىز نەزەرىمىزنى تۆۋەنگە ئاغدۇرۇپ، يۇقىرى قاتلامدىن لايىھەلەشنى خەلقتىن ئەقىل سوراش بىلەن بىرلەشتۈرۈشىمىز كېرەك».

9 ـ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى چۈشتىن بۇرۇن، باش شۇجى شى جىنپىڭ چاڭشادا سۆھبەت يىغىنىنى رىياسەتچىلىك قىلىپ ئاچتى. كەنت پارتىيە ياچېيكىسى شۇجىلىرى، يېزا ـ كەنت ئوقۇتقۇچىلىرى، نامراتلارنى يۆلەش كادىرلىرى، دېھقان ئىشلەمچىلەر، ئاشلىق تېرىيدىغان چوڭ ئائىلىلەر، يۇك ئاپتوموبىلى شوپۇرلىرى، تېز يەتكۈزۈش خادىملىرى، ئاشخانا ـ دۇكان ئىگىلىرى، قانۇن خىزمەتچىلىرى... 30 نەپەر ئاساسىي قاتلام ۋەكىلى بىر يەرگە جەم بولدى، ئون ۋەكىل ئىلگىرى ـ كېيىن بولۇپ سۆز قىلدى. باش شۇجى شى جىنپىڭ سۆز قىلغان ھەربىر ۋەكىل بىلەن پىكىر ئالماشتۇردى.

يىغىندا، ئاممىنىڭ ئامانلىقى، ھال ـ ئەھۋالى باشتىن ـ ئاخىر باش شۇجىنىڭ دىققىتىنى تارتتى.

بۇلتۇر 5 ـ ئايدا، چېڭبۇ مياۋزۇ ئاپتونوم ناھىيىسىدىن كەلگەن ياڭ شۇتىڭ 6 ـ قېتىملىق مەملىكەتلىك ئۆزىنى ئۆزى قۇدرەت تاپقۇزۇش نەمۇنىچىلىرىنى ۋە مېيىپلەرگە ياردەم بېرىش ئىلغارلىرىنى تەقدىرلەش يىغىنىغا قاتناشتى. باش شۇجى شى جىنپىڭ ئۇلار بىلەن سەممىي كۆرۈشتى. بۇ قېتىمقى سۆھبەت يىغىنىدا، ياڭ شۇتىڭ باش شۇجىنى يەنە بىر قېتىم كۆرۈپ ئىنتايىن ھاياجانلاندى.

«يەنە بىر قېتىم يۈز كۆرۈشكىنىمىزدىن مەنمۇ ناھايىتى خۇشال بولدۇم، سىزنىڭ توختىماي ئالغا ئىلگىرىلەشىڭىز روھىڭىزغا قايىل بولدۇم!» ياڭ شۇتىڭنىڭ مېيىپ كىشىلەر توپىغا ۋاكالىتەن قىلغان سۆزىنى ئاڭلاپ، باش شۇجى شى جىنپىڭ مۇنۇلارنى بىلدۈردى: «خەلق ئاممىسىنىڭ گۈزەل تۇرمۇشقا بولغان ئېھتىياجىنى ئۇزلۇكسىز قاندۇرۇشتا، جەزمەن مېيىپلەرنىڭ ھوقۇق ـ مەنپەئىتىنى ياخشى قوغداپ، مېيىپلەر ئىشلىرىغا چوقۇم داۋاملىق تۈرتكە بولۇش كېرەك. سىز تىلغا ئالغان توسالغۇسىز ئەسلىھە قۇرۇلۇشى مەسىلىسى بىر دۆلەت ۋە جەمئىيەت مەدەنىيلىكىنىڭ بەلگىسى، بىز يۈكسەك ئەھمىيەت بېرىشىمىز كېرەك».

«95 ـ يىللاردا تۇغۇلغان» دېھقان ئىشلەمچى ۋۇ بىن دېھقان ئىشلەمچىلەر توپىنىڭ نوپۇسقا ئالدۇرۇش، ئىشقا ئورۇنلىشىش، ئۆي سېتىۋېلىش، پەرزەنتلىرىنىڭ مەكتەپكە كىرىشى قاتارلىق جەھەتلەردە يەنە بەزى قىينىچىلىقلارنىڭ ساقلىنىۋاتقانلىقىنى، شۇنداقلا دېھقان ئىشلەمچىلەرنىڭ ئىش ھەققىنى نېسى قالدۇرۇش قاتارلىق كونا، قىين مەسىلىلەرنى قانۇن بويىچە تۈپتىن ھەل قىلىشنى ئۇمىد قىلىدىغانلىقىنى ئىنكاس قىلدى؛ يەككە يۇك تىرانسپورت شوپۇرى لۇك بىلىڭ يۇقىرى سۈرئەتلىك يول مۇلازىمەت رايونىدا دائىم ئاپتوموبىل ئەسلىھەلىرى، ئۈسكۈنىلىرى ۋە ماللارنىڭ ئوغرىلىنىدىغانلىقىنى ئىنكاس قىلدى... باش شۇجى ئىنتايىن ئەھمىيەت بەردى: «بىر مەزگىلنىڭ شۇ مەزگىلگە خاس مەسىلىسى بولىدۇ، بىر كىشىلەر توپىنىڭ شۇ كىشىلەر توپىغا خاس قىينىچىلىقى بولىدۇ، بىز يۈكسەك ئەھمىيەت بېرىپ، ئۈزلۈكسىز ھەل قىلىشىمىز كېرەك».

ئاساسىي قاتلامدىكى قىين نۇقتا، توسۇق نۇقتىلارمۇ باش شۇجى كۆڭۈل بۆلىدىغان نۇقتىلار.

چاڭنىڭ شەھرى تاشەن ياۋزۇ يېزىلىق مەركىزىي باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ مۇئاۋىن مەكتەپ مۇدىرى پەن جيۇربن ئاساسىي قاتلام مائارىپىنىڭ بىرىنچى سېپىدە 30 يىلغا يېقىن خىزمەت قىلغان بولۇپ، ئۇ باش شۇجىغا چەت، يىراق مىللىي رايونلارنىڭ مائارىپىدا ساقلىنىۋاتقان «كەمتۈكلۈك»لەرنى ئىنكاس قىلدى: بىرىنچىدىن، ئوقۇتقۇچىلارنىڭ سانى يېتەرلىك ئەمەس، قۇرۇلما خاراكتېرلىك ئىشتات كەمچىللىكى مەۋجۇت؛ ئىككىنچىدىن، شارائىت جاپالىق، ياخشى ئوقۇتقۇچىلارنى ئېلىپ قالغىلى بولمايدۇ.

«سىز ئىنكاس قىلغان مەسىلە ناھايىتى ئەمەلىي ئىكەن.» باش شۇجى شى جىنپىڭ ئىنكاس قايتۇرۇپ مۇنداق دېدى: «تۈنۈگۈن مەن رۇچېڭ ناھىيىسىدىكى ۋېنمىڭ ياۋزۇ يېزىلىق 1 ـ باشلانغۇچ مەكتەپكە بېرىپ كۆردۇم، مەكتەپتە ئوقۇتۇش بىناسى، ياتاق ۋە ئاشخانا بار ئىكەن، ئوزۇقلۇق چۈشلۈك تامىقى ھەقسىز ئىكەن، بالىلار ناھايىتى ئوچۇق ـ يورۇق ئىكەن، بۇ، ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش يولغا قويۇلغاندىن بۇيان، بىزنىڭ مەجبۇرىيەت مائارىپىنى ئومۇملاشتۇرۇش مەسىلىسىنى ئاساسىي جەھەتتىن ھەل قىلغانلىقىمىزنى چۈشەندۈردى، لېكىن مائارىپ بايلىقى تەكشى بولماسلىق مەسىلىسى يەنە گەۋدىلىك بولۇۋاتىدۇ. «14 ـ بەش يىل» مەزگىلىدە بۇ مەسىلىنى كۆچەپ ھەل قىلىش، ياخشى تەتقىق قىلىش كېرەك».

يۇقۇم مەزگىلىدە، چاڭشا شەھىرىدىكى جياڭخەن يۇنىيۇن ئاشخانىسىنىڭ ئىگىسى لىيۇ چۈەن توردا تاماق بۇيىرۇتۇش سۈپىسى ئارقىلىق شياۋلۇڭشيا، كاۋاپلىرى ئۈچۈن سېتىش يوللىرىنى ئاچتى، لېكىن يەنە نۇرغۇن مەسىلىگە دۇچ كەلدى: تاماق بۇيىرۇتۇش سۈپىسىنىڭ ئىگىلىكىگە ئۇلۇشى 20%تىن ئاشاتتى، ئادەتتىكى ساپ پايدىسىمۇ 20 نەچچە پىرسەنت ئىدى؛ تېز يەتكۈزۈش خادىملىرىنىڭ بىسىمى بەك ئېغىر بولۇپ، ۋاقىتدا يەتكۈزۈش ئۈچۈن ئارام ئالالمايتتى...

لىيۇ چۈەننىڭ ئىگىلىك تىكلەش كەچۈرمىشىنى ئاڭلاپ، باش شۇجى ھاياجانلانغان ھالدا مۇنداق دېدى: «ئاشخانا ئېچىش ئاسان ئەمەس، مەيلى چوڭ لوبەن، كىچىك لوبەن بولسۇن، سىڭدۈرگەن جاپالىق ئەجرى ئوخشاش بولىدۇ. تېز يەتكۈزۈش خادىمى بولۇشمۇ ئاسان ئەمەس، ئۇلارغا كۆپرەك قولايلىق يارىتىپ بېرىش كېرەك».

نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش نەتىجىلىرىنى مۇستەھكەملەشنى يېزا ـ كەنتلەرنى گۈللەندۈرۈش بىلەن جىپسىلاشتۇرۇش مېخانىزمى ئورنىتىش، زامانىۋى يېزا ئىگىلىك ئوبوروت سىستېمىسىنى پىلانلاش، ئورنىتىش، ئاساسىي قاتلام ئىدارە قىلىش ئىقتىدارىنى ئۈستۈرۈشنى ئۇزاققىچە چىڭ تۇتۇش ... لۇڭخۇي ناھىيەلىك پارتىيە كومىتېتىنىڭ شۇجىسى ۋاڭ يۇڭخۇڭ «يېزا ئىگىلىكى، يېزا، دېھقانلار» مەسىلىسىنى چۆرىدەپ بىراقلا ئۇچ ـ تۆت تەكلىپ بەردى.

باش شۇجى شى جىنپىڭ بىر ـ بىرلەپ ئىنكاس قايتۇردى: نامراتلىق قالىپىنى ئېلىۋېتىش ئاخىرقى نۇقتا ئەمەس، بەلكى يېڭى تۈرمۇش، يېڭى كۆرەشنىڭ باشلىنىش نۇقتىسى، تەرەققىي تاپالماسلىق مەسىلىسى ۋە ئۇزۇلۇكسىز كۆرۈلۈۋاتقان يېڭى نامراتلىق مەسىلىلىرىنىڭ ھەممىسىنى يېزا ـ كەنتلەرنى گۈللەندۈرۈش ئىستراتېگىيەسىگە كىرگۈزۈپ ھەل قىلىش كېرەك؛ يېزا ئىگىلىكىنى زامانىۋىلاشتۇرۇش دېھقانلارنىڭ ئىدىيەۋى قارىشى ۋە پەن ـ تېخنىكا ساپاسىنىڭ ئۆسۈشىدىن ئايرىدالالمايدۇ، زامانىۋى ساپاغا ئىگە دېھقانلارغا تايىنىش كېرەك، ئىختىساسلىقلارنى ئېلىپ قالماسلىق بولمايدۇ؛ ئاساسىي قاتلام پارتىيە تەشكىلاتلىرىنىڭ ئاساسىنى مۇستەھكەملەشتە، يېزىلار يەنىلا مۇھىمنىڭ مۇھىمى ھېسابلىنىدۇ، پارتىيەنىڭ يېزا ئاساسىي قاتلام خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكىنى ئاجىزلاشتۇرۇشقا بولمايدۇ، «1 ـ شۇجى» تۈزۈمىنى داۋاملاشتۇرۇش كېرەك ...

«خەلق ئاممىسى ئارىسىدا مول ئەقىل ـ پاراسەت ۋە چەكسىز ئىجادىي كۈچ بار. كۆپچىلىكنىڭ سۆزى جانلىق، ئەمەلىيەتكە ناھايىتى ئۇيغۇن بولدى.» باش شۇجى شى جىنپىڭ ئالاقىدار تەرەپلەردىن كۆپچىلىك بەرگەن پىكىر ۋە تەكلىپلەرنى ئەستايىدىل تەتقىق قىلىش، قوبۇل قىلىشنى تەلەپ قىلدى.

دۆلەتنى قۇدرەت تاپقۇزۇش، خەلقنى بېيىتىش

خۇنەن يېزا ئىگىلىك چوڭ ئۇلكىسى بولۇپ، شالغۇت شال بۇ يەردىكى تەجرىبە ئېتىزلىرىدىن پۈتۈن مەملىكەتكە تارقالغان؛ خۇنەن ياسىمچىلىق چوڭ ئۇلكىسى بولۇپ، قۇرۇلۇش ماشىنىلىرى ساھەسىدە مۇھىم ئورۇندا تۇرىدۇ؛ شۇنىڭ بىلەن بىللە، «رادىيو ـ تېلېۋىزىيەدىكى خۇنەن قوشۇنى» «نەشرىياتچىلىقتىكى خۇنەن قوشۇنى» ۋەكىللىكىدىكى مەدەنىيەت كەسپى مۇشۇ ساھەدىكى تەرەققىياتقا ئۇزاققىچە يېتەكچىلىك قىلىپ كەلمەكتە.

پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى خۇنەننىڭ ئىقتىسادنىڭ يۇقىرى سۈپەتلىك تەرەققىياتىغا تۈرتكە بولۇشىغا زور ئۈمىد باغلىدى.

9 ـ ئاينىڭ 16 ـ كۈنى چۈشتىن كېيىن، شاجوۋ كەنتىنىڭ زامانىۋى يېزا ئىگىلىك ساياھىتى ئۇلگە بازىدا باش شۇجى شى جىنپىڭ نامراتلارنى يۆلەش كەسپى ۋە يېزا ئىگىلىكنى زامانىۋىلاشتۇرۇشنىڭ تەرەققىيات ئەھۋالىنى چوڭقۇر ئىگىلدى.

تاغ يامغۇرى ئەمدىلا توختىغان بولۇپ، شاخلاردىكى مىخوۋتاۋلار ئادەمنىڭ ئاغزىغا سېرىق سۇ كەلتۈرەتتى. شۇ جايدىكى كادىرلار باش شۇجىغا كۆز ئالدىدىكى 240 مو مىخوۋتاۋ ئۈستۈرۈش باغچىسىغا يېقىن ئەتراپتىكى تۆت كەنتتىكى نامرات ئائىلىلىرىنىڭ يەرنى پاي قىلىپ قوشۇش، ئاز سوممىلىق ئىناۋەتلىك قەرز پۇلنى پاي قىلىپ قوشۇش قاتارلىق شەكىللەر ئارقىلىق قاتاشقانلىقنى، 327 نامرات ئائىلىنىڭ ھەر يىلى ئائىلە بېشىغا 1500 يۈەندىن كىرىمنى ئاشۇرۇشىغا تۈرتكە بولغانلىقنى ئېيتتى.

مىخوۋتاۋ ئۈستۈرۈش باغچىسىنىڭ ئۈدۈلى بىر پارچە كىچىك خۇاڭجياڭلىق ئىدى.

«بىزنىڭ رۇچېڭنىڭ كىچىك خۇاڭجياڭنىڭ قادىمقى ئاز، تەمى ياخشى بولۇپ، قورۇما قورۇشتىكى ياخشى ماتېريال ھېسابلىنىدۇ.» تېرىقچىلىق چوڭ ئاىلىسى جاڭ يوۋفا ئېتىزدىن بىرنەچچە تۈپ خۇاڭجياڭ مايىسىنى يىلتىزى بىلەنلا يۇلۇپ سۈندى، باش شۇجى شى جىنپىڭ قولىغا ئېلىپ، تەپسىلي كۆردى، خۇاڭجياڭ يوپۇرمىقى ياپىيېشىل، يىلتىز غولى يۇمران، سېرىق ئىدى.

جاڭ يوۋفا باش شۇجىغا مۇنداق دېدى: كىچىك خۇاڭجياڭنىڭ ھەر موسىدىن 20 مىڭ يۈەندىن ئارتۇق كىرىم قىلغىلى بولىدۇ. «ھەمكارلىق كوپىراتىپىمىز 11 دېھقان ئائىلىسىنى مەبلەغ ۋە يەرنى پاي قىلىپ قوشۇش شەكلىدە قوبۇل قىلدى، ئۇلار ھەر مو يەردىن 400 يۈەن ئوبوروت ھەققى ئالالايدۇ؛ ئادەتتە ئېتىزغا كېلىپ ئىشلىسە، يەنە ئىشلىگەن كۈنىگە قاراپ ئىش ھەققى ئالىدۇ. پۈتۈن يىل بويىچە ھېسابلىغاندا، ھەربىر ئائىلىنىڭ ئوتتۇرىچە كىرىمنى 8000 يۈەندىن كۆپرەك ئاشۇرغىلى بولىدۇ».

باش شۇجى شى جىنپىڭ خۇشال ھالدا مۇنداق دېدى: «ھەمكارلىق كوپىراتىپى شەكلى ئارقىلىق كۆلەملىك ئىگىلىك بىلەن شۇغۇللىنىش ھازىر بارغانسېرى ئومۇملاشتى. كېينكى قەدەمدە يەنە بازار بىلەن زىچ باغلىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ. ياخشى نەرسىلەرنى ياخشى سېتىش يولغا ئىگە قىلىپ، ھەققىي تۈردە دېھقانلارغا ئەمەلىي نەپ يەتكۈزۈش كېرەك».

چېنجوۋدا يېزا ئىگىلىكنى كۆزدىن كەچۈرگەندىن كېيىن، باش شۇجى شى جىنپىڭ يەنە چاڭشادا جابدۇق ياسىمچىلىقنى تەكشۈردى.

9 ـ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى چۈشتىن كېيىن، باش شۇجى يامغۇرغا قارىماي، شەنخې ئەقلىي ئىقتىدارلىق جابدۇق پاي چەكلىك شىركىتىگە كەلدى. قۇرۇلغىنىغا 21 يىل بولغان بۇ كارخانا، دىققىتىنى جابدۇق ياساش ئاساسىي كەسپى بىلەن شۇغۇللىنىشقا قارىتىپ، مۇستەقىل بىلىم مۇلۇك ھوقۇقى ۋە يادرولۇق رىقابەت كۈچىگە ئىگە 200 خىلدىن ئارتۇق جابدۇق مەھسۇلاتىنى تەتقىق قىلىپ ئاچقان بولۇپ، نۆۋەتتە پۈتۈن يەر شارى بويىچە 50 كۈچلۈك قۇرۇلۇش ماشىنىلىرى كارخانىسى ۋە دۇنيا بويىچە 20 كۈچلۈك قېزىش ماشىنىسى كارخانىسى قاتارىغا كىردى.

سىخ ئېچىدە ئالدىراش مەنزىرە ئەكس ئېتىپ تۇراتتى. سىم ئورۇنلاشتۇرۇش، تۈرۈبا ئورۇنلاشتۇرۇشتىن كىلاپان تۈرىدىكىلەرنى ئېسىپ قۇراشتۇرۇشقىچە، موتورنى ئېسىپ قۇراشتۇرۇشتىن رادىياتورنى قۇراشتۇرۇشقىچە، كابىنكىغا قۇراشتۇرۇپ سەپلەشتىن تۆۋەن لىنىيەدە تەكشۈرۈپ ئۆلچەشكىچە، باش شۇجى ئىشلەپچىقىرىش لىنىيەسىنى بويلاپ مېڭىپ، ئارىلاپ كونكرېت تېخنىكا تەپسىلاتىنى سوردى.

سىرتتىكى مەھسۇلاتلار كۆرگەزمە رايونىدا، ئوخشاش بولمىغان تىپتىكى قېزىش ماشىنىلىرى، يۇقىرى بوشلۇقتا مەشغۇلات قىلىش سۈپىسى، كىران ماشىنىلىرى قاتارلىقلار تەرتىپ بويىچە تىزىلغانىدى. «بۇ ماشىنا ئاساسلىقى نېمىگە ئىشلىتىلىدۇ؟» «باھاسى قانچە پۇل؟» «سېتىلىش يولى قانداقراق؟» باش شۇجى ناھايىتى تەپسىلي سوردى.

كۆز شاملى، كۆز يامغۇردا تېمپېراتۇرا تېز تۆۋەنلىدى.

«بۇگۈن ھاۋا سوغۇق بولسىمۇ، لېكىن قەلبىم ئىللىقلىقا تولدى.» روھى كۆتۈرەڭگۈ كارخانا خىزمەتچىلىرىگە قاراپ، شى جىنپىڭ خۇشال ھالدا مۇنداق دېدى: «كارخانالار يوقلۇقتىن بارلىققا كەپتۇ، كىچىكلىكتىن زوربىيىپتۇ، نۇرغۇن مەھسۇلاتلار ئالدىنقى قاتاردا مېڭۈېتىپتۇ، سىلەرنىڭ يېڭىلىق يارىتىش روھىڭلار مەندە چوڭقۇر تەسىر قالدۇردى. يېڭىلىق يارىتىش كارخانا تىجارىتىدىكى ئەڭ مۇھىم سۈپەت، شۇنداقلا بۇنىڭدىن كېيىن داۋان ئېشىپ ئۆتكەللەردىن ئۆتۈشىمىزدە جەزمەن قىلىشقا تېگىشلىك ئىش».

«بۇگۈنكى دۇنيادا مۇقىمسىزلىق، ئېنىقسىزلىق كۆرۈنەرلىك كۆپىيىۋاتقان ئەھۋالدا، يېڭى تەرەققىيات ئەندىزىسى بەرپا قىلىپ، ياسىمچىلىق كۈچلۈك دۆلەتنى قۇرۇپ چىقىشىمىز، ئاچقۇچلۇق يادرولۇق تېخنىكىنى جەزمەن ئۆز قولىمىزدا چىڭ تۇتۇپ تۇرۇشىمىز، ياسىمچىلىقنىمۇ جەزمەن ئۆز قولىمىزدا چىڭ تۇتۇپ تۇرۇشىمىز كېرەك».

يېڭىلىق يارىتىش خۇنەن جابدۇق ياسىمچىلىقنىڭ قالتىس كۈچى بولۇپلا قالماي، يەنە شۇ جايدىكى مەدەنىيەت ئىجادىيەت كەسپىگە جۇشقۇن ھاياتىي كۈچ بېغىشلىدى.

گۈزەل لىيۇياڭ دەريالىرى ئەگرى ـ بۈگرى ئېقىپ، چاڭشا شەھىر رايونىغا بىر چوڭ «V» خېتىنى سىزىپ چىققانىدى. بۇ يەرگە زامانىۋى پۇراققا تولغان مەدەنىيەت ئىجادىيەت بازىسى ـــ مالەنشەن سىنلىق مەدەنىيەت ئىجادىيەت كەسپلەر باغچىسى جايلاشقان.

مەۋقە «پەن ـ تېخنىكىدا يېڭىلىق يارىتىش + مەدەنىيەتتە يېڭىلىق يارىتىش»قا قويۇلغاچقا، باغچە رايونى قۇرۇلۇپ ئۈچ يىل بولمايلا، مەدەنىيەت ئىجادىيەت كارخانىلىرى 3000دىن ئېشىپ كەتتى، بۇلتۇر ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 34 مىليارد يۈەندىن ئاشتى. 9 ـ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى چۈشتىن كېيىن، باش شۇجى شى جىنپىڭ